

Αὐτοὺς τοὺς ἐργάτας τῆς ταπεινῆς Ρωμαιοσύνης, οἱ ὅποιοι δὲ στέργουν ἡ πατρίδα τους νὰ συμπεριφέρεται σὰν ψυροκώστανα, τοὺς εἶπαν χυδαίους οἱ μεγαλομανεῖς Πανελλήνιοι.

Κι αὐτοὺς ἀποκαλεῖ Μαλλιαροὺς, ὁ ἀκακος κοσμάκης παραξηγώντας ἕνα ὁμορφο χαριτολόγημα χαριτωμένου λογίου καὶ μαλλιαροτάτου, ἀφότου μαλλιαροσύνη σημαίνει τὴν ἀρνηση τοῦ σχολαστικισμοῦ.

Ἀλλὰ σ' αὐτὸν τὸν Κόσμο τὸ κάτω ἀπάνω φαίνεται, τὸ ἀπάνω κάτω πέφτει. Καὶ γιὰ τὸ ἦρθε ἡ ἀράδα τους καὶ οἱ ταπεινοὶ θὰ δείξουν προδοτὴ τὸν Δάσκαλο, ἐν ᾧ θὰ τοῦ βγαίνουν τὰ γυαλιὰ γιὰ νὰ τοῦ καρφώσουν στὰ μάτια του τὰ καρφιά τῆς ἀλήθειας, ποὺ θὰ κρατοῦν σὰν πυρωμένο θερμοκαυτήρα στὰ χέρια τους.

Ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ φανερώσουν ποῖα εἶνε ἡ αἰτία τῆς παραφροσύνης τῶν Ἑλληνομανῶν, ἀψηφώντας τὸν κίνδυνο ποὺ ἴσως προκύψει ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ἀπλοὶ τρελλοὶ στενοχωρούμενοι θὰ γίνουν μανιακοί.

Μπορεῖ ὅμως νὰ ἐρωτήσῃ κάποιος : Μὰ ἦρθε καὶ ἡ ὥρα νὰ παλιωθῶν καὶ οἱ φρόνιμοι ζητώντας νὰ γιαιτρεύουν τρελλοὺς ;

Ὁ κίνδυνος εὐτυχῶς εἶνε μικρότερος καὶ ἀπείδειξιν εἶνε, ὅτι οἱ φρόνιμοι μποροῦν σήμερ νὰ ψάλουν τὸν ἐπινίκιο τῆς νίκης τῆς φρονήσεως, ἡ ὁποία ἐφώτισεν Ἑλληνικὸ δικαστήριον νὰ κρίνῃ, ὅτι ὁ κοκκινοσκούφης κατηγορούμενος καθηγητῆς ἐνέηργησεν ἐκ σχολαστικῆς ἐπιπολαιότητος, ἀκρισίας καὶ κακεντρεχείας » ζητήσας νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς θέλοντας νὰ μιλοῦν τῇ μητρικῇ τους γλώσσᾳ καὶ νὰ γράφουν ὅπως μιλοῦν.

Καὶ ἡ νίκη πρέπει νὰ θεωρηθῇ βεβαία καὶ θεμιτὴ ἀφότου ἀπὸ τὸ εἰσαγγελικὸ βῆμα τῆς Ἀθήνας ἐβροντοφώνησεν ἕνας ἀρχιμαλλιαρὸς « Ἡ γλῶσσα τοῦ Τυρταίου δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ μὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Σολωμοῦ ; Ἡ γλῶσσα τῶν ἡρώων τοῦ Ὀμήρου δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ μὲ τὴν γλῶσσαν τῶν ἡρώων τοῦ 1821 ; Ἡ μήπως ἡ γλῶσσα ἦν λαλοῦσιν εἰς τοὺς ἀγρούς (!) ἐν τε τῇ ἐλευθέρᾳ καὶ τῇ ἀλυτρώτῳ Ἑλλάδι δὲν εἶνε γνήσια Ἑλληνικὴ ; Ὅστις εἶπῃ « Ὁχι » πρέπει ν' ἀρνηθῇ τὴν ταυτότητα τῆς φυλῆς ».

Ἐν τούτοις οἱ κοντόφθαλμοι μπορεῖ νὰ παρατηρήσουν ὅτι ὁ κ. Μπενῆ Ψάλτης δειχνεταὶ περιφρονητῆς τῶν Μαλλιαρῶν γράφοντας στὴν ἐκθεσὶ του « βεβαίως οἱ προτιμῶντες νὰ λαλῶσι καὶ νὰ γράφωσι τὴν πτωχὴν καὶ ρακενδύτου γλῶσσαν τῆς παρακμῆς καὶ τῆς δουλείας, ἀντὶ νὰ ἀντλῶσιν ἐκ τῆς πλουσίας βασιλικῆς κληρονομίας τῶν εὐκλεῶν προγόνων δὲν εἶνε ἄξιοι χειροκροτημάτων καὶ εἶνε ἄξιοι κατακρίσεως, ἐὰν οὐχὶ ἐξ ἀδυναμίας πράττουσι τοῦτο ».

Γράφει καὶ τέτοια ὁ ἄξιος δικαστικὸς λειτουργός, ἀλλὰ γιὰ ὅσους ξέρουν νὰ σκέπτονται τὸ σημαντικὸν τοῦ κατόρθωμά εἶνε, ὅτι μὲ τὴν ἐκθεσὶ του θανατώνεται ὁ Σχολαστικισμός, ἐξευτελίζονται τὰ λόγια ποὺ τρῶνε τὴν οὐσίαν, καὶ κορυμνίζονται τὰ σίδηρα μὲ τὰ ὁποῖα θέλησαν οἱ Δάσκαλοι νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα.

Μετὰ ταῦτα εἰς τὸ ὥρατον ἔγγραφον ἐχώθη καὶ μιὰ παρανόηση καὶ σφαλὲρ γνῶμη διὰ τὸν ἀγῶνα τῶν ὀλίγων, ἡ εὐθύνῃ ἀκέρεια βαρύνει τοὺς Ἰδιούς, οἱ ὅποιοι ἐρημοδοκοῦν, ἐπὶ χρόνια τώρα ποὺ δικάζεται ἐνώπιον τοῦ μεγάλου δικαστηρίου τῆς Κοινῆς γνώμης τὸ Δίκηο τῆς Ἰδέας.

Διότι κατ' αὐτὰ τὰ χρόνια ἔπρεπε νὰ ἔχουν διακηρύξει τὰ ἔργα τους, ὅτι δὲν κάνουν τὸν κόπο νὰ ξημερώνονται ἀπάνω στὰ βιβλία καὶ νὰ προσηλακίζονται καὶ ἐξοδεύονται, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ὑποκαταστήσουν στὴ θέση τῆς καθαρεύουσας μιὰ ἄλλη καθαρότερη ἢ χυδαίωτη γλῶσσα, ἀλλὰ τὰ κάνουν αὐτὰ διότι ἐννοίωσαν, ἐκεῖνο ποὺ ἀπειδεῖνουν τὰ πράγματα, ὅτι δίχως τὴν μητρικὴν γλῶσσαν δὲν θὰ ὑπαρξῇ ἐθνικὴ ἀγωγή. Διότι ξέρουν, καὶ τὸ μαθαίνουν τὰ βιβλία τους καὶ οἱ ὅσους δὲν τὸ ἐννοίωσαν, ὅτι χωρὶς νὰ ὁμιληθῇ καὶ νὰ γραφῇ ἀπὸ ὅλους δὲν μπορεῖ ν' ἀναπτυχθῇ ἡ γλῶσσα τοῦ « ἀγρότη » τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Σολωμοῦ καὶ ὅτι δίχως ἀνάπτυξη τῆς ὁμιλουμένης δὲν ὑπάρχει δημοτικὴ ἐκπαίδευση, δὲν ὑπάρχει πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ, ἀνώτερη ἀνάπτυξη τοῦ παρατηρητικοῦ, δὲν ὑπάρχει προκοπὴ, δουλειά, φιλολογία καὶ ζωὴ Ἑθνικὴ. Χωρὶς νὰ μπῇ στὸ Σκολιὸ ἡ φυσικὴ γλῶσσα δὲν θὰ βλαστήσῃ ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδας, μήτε θὰ δοθῇ τὸ θανάσιμο χτύπημα κατὰ τοῦ ἀνθεθνικοῦ Σχολαστικισμοῦ.

Διότι σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὤφειλαν κ' ἔπρεπε νὰ ἔχουν φανερώσει μὲ τὰ ἔργα τους, ὅτι δὲν εἶνε ἀθῶοι γλωσσοπλάσται καὶ φανατισμένοι ὁπαδοὶ φιλολογικῆς αἰρέσεως, ἀλλ' ὅτι εἶνε οἱ γνήσιοι ἀντιπρόσωποι τοῦ θετικοῦ, τοῦ πρακτικοῦ κ' ἐπιστημονικοῦ πνεύματος, οἱ ἀμειλικτοὶ ἐχέροι καὶ διώκται τοῦ σχολαστικοῦ πνεύματος τὸ ὁποῖον ἔφερε τὸ κράτος στὴν πανθυμολογούμενη κακομοιριά. Καὶ μποροῦσαν μὲ τὰ βιβλία τους νὰ ποδείξουν μὲ ποῖον τρόπο καὶ μὲ ποῖα μέσα σιγὰ καὶ ἀγάλλῃ ἔφερε τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν, θρησκευτικὴν κ' ἐθνικὴν ἐξαρχεῖωση καὶ διαφθορὰ ὁ Σχολαστικισμός, ὁ ὁποῖος βραδύεται σὲ ψέμμα καὶ ἐπιβάλλει τὴν λατρεία πρὸς τὰ λόγια καὶ τὴν ἀσέβεια πρὸς τὰ ἔργα.

Ἀντὶ ὅμως αὐτῶν ποὺ ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσουν ἐργαζόμενοι καὶ μοχλοῦντες μὲ τὴ δύναμιν καὶ τὴ φωτιὰ ποὺ χαρίζει στοὺς ὁπαδοὺς ἡ ἀληθινὴ Ἰδέα, πολλοὶ καὶ καλοὶ ἦ ἐτσιμούδιασαν ἀπογοητευμένοι, ἡ ἀνοήχθηκαν σὲ τιποτένιους καὶ ἀνόσιους μικροκορυφὰς οἰκογενειακοὺς καὶ φιλολογικούς, οἱ ὅποιοι ἦσαν πρῶτοι διὰ τὸ πλῆθος καὶ διὰ τοὺς ὁποίους οἱ ἴδιοι ἦσαν ἀγούροι. Κ' ἔτσι ἐπέτρεψαν στὸν κοσμάκη καὶ στὸν κ. Μπενῆ-Ψάλτη νὰ πιστεῖσουν, ὅσα οἱ δασκάλοι ἀπὸ σκοποῦ διέδωσαν, ὅτι δὲν πρόκειται ἀληθινὰ παρὰ γιὰ κάμποσα παιδιὰ ποὺ προσπαθοῦν μὲ τ' ἀκούρευτα μαλλιά τους καὶ μὲ ἀλλόκοινα καὶ κατασκευαστὰ λόγια νὰ ποζάρουν ὡς λόγιοι, ἡ καὶ ὅτι μερικοὶ, ἀπὸ ἀσκοπη φιλοδοξία κινούμενοι, ἐπιχειροῦν νὰ δημιουργήσουν, ἔτσι γιὰ γοῦστο, γλωσσικὸ

ζήτημα ὑποστηρίζοντας ἕνα γλωσσικὸ κατασκευασμὰ γελοῖο καὶ κακὸζήλον.

Ἐδῶ εἶνε δίκηο νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ πρωταθλητῆς τῆς ἐθνικῆς Ἰδέας, ὁ Ψυχάρης, ὁ Παλλῆς, ὁ Φωτιάδης, ὁ Ἐφταλιώτης, ὁ Παλαμάς... ἀκαταπόνητοι δὲν ἔπαυσαν μὲ νεανικὴ παλληγκαριὰ καὶ ὁρμὴ μήτε στιγμή τὸν πάναγνο ἀγῶνα καὶ ἐπὶ ζήλευτὰ ἐχειρίσθησαν κ' ἐδοθήσαν τὸ ζήτημα ὁ μεθοδικὸς καὶ θετικὸς Σταματιάδης καὶ ὁ ὑπομονητικὸς Ἀνδρεάδης. Μὰ ἐπίσης δίκηο εἶνε νὰ λεχθῇ ὅτι ὅλοι τους, ποῖος περισσότερον ποῖος λιγότερον, ἐννοοῦν τὸν ἀγῶνα γλωσσολογικὸ καὶ περιορισμένο. Τρόπος πολέμου ἀπὸ τὸν ὁποῖον δυσκολώτατα μποροῦν νὰ ὠφεληθῶν οἱ ἀπροπαράσκευοι ἀλλὰ φρόνιμοι ἀναγνώσται.

Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐνδιαφέρῃ καὶ νὰ ἐλκύῃ περισσότερον τὸν κόσμον ὁ τρόπος τῆς συζητήσεως καὶ τὸ θέμα βιβλίων.

Καὶ γιὰ τὸ νομίζω ὅτι εἶνε δίκηο ἡ παρατήρησή μου καὶ τὸ παράπονό μου, ὃ Ἑθνικοὶ Δάσκαλοι! ὅτι παραμελεῖτε τὸν ἀγῶνα καὶ δὲν τὸν προσέχετε ὅσο μπορεῖτε καὶ ὅσο πρέπει.

Ὑπάρχουν Ρωμηοὶ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τοῦ συχαίνονται μὲ τὴν καρδιά τους τὸν Σχολαστικισμό, τὸν Ταρταρινισμό καὶ τὸν ἀνθ' Ἑλληνικὸ Ρητορισμό.

Ὑπάρχουν Ρωμηοὶ φρόνιμοι καὶ μυαλωμένοι ποὺ νοιώθουν βαθεῖα τὴν ὁρμή νὰ βοηθήσουν ὅσους ζητοῦν τὸ ἐσωτερικὸ δυνάμωμα τοῦ κράτους, καὶ ἔχουν τὴ δύναμιν νὰ συνδράμουν ὅσους πασχίζουν νὰ καλλιτερεύσουν τὸ Σκολιὸ, ὥστε νὰ δίνη στὴν Πολιτείαν τίμιους, ἐργατικούς καὶ δυναμένους νὰ σκέπτονται πολίτας καὶ σὲ ἔθνος στρατιώτας ποὺ θὰ νοιώθουν στὰ στήθεά τους νὰ πάλῃ ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ.

Φανερωθῆτε σ' αὐτοὺς τοὺς Ρωμηοὺς μὲ πρακτικὰ, σαφὴ καὶ φρόνιμα βιβλία.

Κατηχήσατε αὐτοὺς τοὺς καλοὺς μ' ἔργα μεστὰ, καὶ φωτεινά.

Ἐτοιμάσατέ τους τὸ ταχύτερον ὥστε νὰ ἐπισπεύσουν τὸν ἐρχομὸ τῆς εὐλογημένης ὥρας ποὺ τὸ Σκολιὸ, τὸ ἀσπὸ παιδί, θὰ γυρίσῃ στὴν ἀγκυλιὰ τῆς Μητρικῆς γλώσσας καὶ θὰ βυιάξῃ, μὲ τὸ γάλα τῆς μάνας του, τὴν ἀγάπην τοῦ τόπου του καὶ τὴν πνευματικὴν ρώμην. Μὰ γιὰ νὰ συντελεσθῇ ὁ μέγας γυρισμὸς χρειάζεται μιὰ εὐεργετικὴ ἐπανάσταση πνευματικὴ καὶ εἰρηνικὴ.

Εἶνε ἡ Δουλειὰ σας νὰ τὴν ἐτοιμάσετε !

Μὲ βιβλία γραμμένα δίχως μυροειδὲς δασκαλισμοῦ, ἄς ἀναταμοῦν αἱ σχέσεις καὶ ἄς φανοῦν οἱ συγγενικοὶ δεσμοὶ τῆς καθαρεύουσας μὲ τὸ ψέμμα. Μὲ ἀπλὰ βιβλία γραμμένα μὲ τὴ σαφήνεια ποὺ δίνει στὰ ἔργα τῆς ἀλήθειας κ' ἡ φύση, ἄς φανῇ τὸ πῶς ἡ μισοπειθαμένη ἐνέκρωσε τὴν κοινωνικὴν, πολιτικὴν, θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν πρόοδο. Μὲ βιβλία ὁμορφα, φωτισμένα ἀπὸ τὸ δίκιον, πρέπει μὲ καθὲ τρόπο καὶ ἀπὸ χίλιες μεριεὶ νὰ ἐξηγηθῇ τὸ « Γιατί » ὁ δάσκαλος εἶναι ἀνθεθνικός.

Ἐχάσαμε καὶ χάνουμε πολὺ ἔδαφος στὴ Μακε-

„ΚΑΤΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΔΩΡΟΥΜΕΝΟΣ“

(Τέλος)

Ἀκούτε (σ. 348) « πᾶστα καὶ πᾶσθι (βρῶμα ἐκ τυροῦ ἀνάλου μετὰ σεμιδάλεως καὶ σησαμίου σκευαζόμενον) λέξις σωζομένη καὶ νῦν μετ' ἄλλης σημασίας » ὦωωω! νὰ μὴ βασκαθεῖς, δάσκαλε ! Θέλετε κ' ἄλλα ; (σ. 36) τὸ ἀνάσσα, (τὸ γράφει μὲ ὅσ γιὰ τὸ σκοπὸ του) γίνεται λέξις ἀπ' τὸ ἀνάτσα. Μαῖναι, δάσκαλε, τὰ πολλὰ σε γράμματα ;! τῆς μανίαν κινεῖται, ἀμ' αὐτὸς βλογημένε εἶναι νόμος τῆς προϊστορικῆς Ἑλληνικῆς, τί γυροῦσιν ἐπὶ ῥωμαϊκῇ τέτοια πράγματα ; πεινῶ—πεινα, διψῶ—δίψα, νυστάζω—νύστα, ἀναταίνω—ἀνάσα νάτο. Καὶ ἄλλο (σ. 199) θεοσεμπαίκτης—θεομπαίκτης. μπά; ἔτσι αἱ; τὸ σε γίνεται οὐ στὴ Ρωμαϊκῇ ; Ντροπὴ δάσκαλε, μᾶς ἀκοῦν οἱ ἔνοιο καὶ μᾶς κοροϊδεύουν*. Παλιοὶ νόμοι εἴπαμε, δὲν

* Οἱ Ἑλληνες λόγιοι στεροῦνται, ὡς φαίνεται, γλωσσικῆς παιδείας καὶ μεθόδου. Whitney (Συγκρ γλῶσσ. Μεταφρ. Κατζίδακη σελ. 634). ἤρπα τὴν δάσκαλε !

ἔχουν πέραση στὴ Ρωμαϊκῇ, σήμερ ἄλλως εἶναι τὰ πράγματα ὁ ἀδυνατότερος φτόγγος ε καταπίνεται ἀπ' τὸ δυνάτοτερο ο κ' ἔτσι τὸ θεο-εμπαίκτης γίνεται θεομπαίκτης καὶ ἀφροτὸ εἶναι τὸ « κοινό » στὸ ἰδιωματικὸ θεομπαίκτης τὸ ο γίνεται οὐ, ἀπὸ τὴν γειτονικὴν συνεργίαν τοῦ χειλικοῦ μπ*. Καταλαβίγγος ! Τὸ θερμῶναιμος δὲν πρέπει νὰ λέγεται θερμῶναιμος γιὰτ' εἶναι Ρωμαϊκὴ λέξις καὶ δὲν καταπίνεται ποτὲς στὴ Ρωμαϊκῇ ὁ πιδ δυνάτος φτόγγος ο ἀπ τὸν ἀδυνατότερο ε (=αι), ἔτσι καὶ ψυχροῖναιμος ἡ κάλλιο ψυχροῖναιματος* καὶ ψυχροῖναιματιὰ δχι ψυχροῖναιμα, ποῦ οἱ ἀρχαῖοι δὲν τὸ « πανε κ' οἱ Ρωμιοὶ (οἱ ἀμόλεστοι) δὲν τὸ λένε.

Καὶ τώρα δὲ μοῦ λέτε, κύρ Καθηγητὴ τοῦ λόγου σας ἐτοῦτα εἶναι « τὰ κρεῖττονα » ποὺ διδάσκετε (σελ. προλ. ια.) τοὺς Ρωμιοὺς, καὶ ἀπαιτεῖτε ν' ἀκούνε ἑσᾶς μονάχα ; Νὰ σᾶς χαίρουνται τὸ λοιπὸν ὅσοι σᾶς ἀκοῦνε. Καὶ λοιπὸν πρὶν κλείσουμε τ' ἄθρο μας, ἄς κρεμάσουμε στὴ φούντα τοῦ δασκάλου ἀντὶς κορυδαυνοῦ καὶ κάμποσες ἀπ' τίς λέξεις ποὺ μᾶς σὺβουλεύει νὰ μπάσουμε στὸ λόγον μας γιὰ νὰ γίνῃ ἀστέιος ὅπως ὁ ἴδιος τὸ λέει (γιατὶ οἱ δασκάλοι κρῖνοντες ἀπ' τὰ κεφάλια τους νομίζουν πῶς κ' ἡ γλῶσσα μνήσκει ξερὴ σὰν κούτσουρο καὶ χαμπάρι δὲ ἔχουνε γιὰ τὸ νόμο τοῦ μεταπεσμοῦ τοῦ νοημάτων ποὺ ἀλλάζουμε δηλ. μὲ τὸν καιρὸ οἱ λέξεις νοήματα). ἀ-

* Βλέπε Γραμματικῆς μου § 46* καὶ § 47.

κοῦτε λοιπὸν : ἀκνητῆριον ἀντὶς στεροβάτο, ἀπόκυνον ἀντὶς φόλα, βλαϊδὸς ἀντὶς στραβοπόδης, γάνος ἀντὶς λάψη (θυμηθῆτε καὶ τὰ ἀγεγανμένα πρόσωπα) γλῆνη ἀντὶς κόρη τοῦ ματιοῦ, δαγύς (ἐμεῖς νταγῆ) λέμε τὸ θεῖο) ἀντὶς κούκλα, δαῖς (δέστε τον) ἀντὶς φαγοπότι, ἐγκρίς ἀντὶς τηγανίτα, ἐπίτηνον ἀντὶς κρεατοσά-νιδο, ἡπίαλος ἀντὶς ἀνατριχίλα κτλ. κτλ. κτλ.

* Ὑστερ' ἀπὸ τοῦτα ρωτῶ τὸν εἰλικρινὴ ἀναγνώστη μου ποῖος « ἐμφορεῖται θράσους ἀφορήτου » νὰ βρίζῃ δωρεὰ τὸ φτωχὸ τὸν κοσμάκη ποὺ δὲν εἶχε τὸ ἀτύχημα ν' ἀτεικοναρχωθεῖ καὶ γράφει τὴν καταρρέουσα—ἀφοῦ καὶ καλὰ τοῦ τὴν ἐπιβάλλουν—ὅσο καὶ ὅπως μπορεῖ ;

Μοῦ φωνεῖται πῶς ἔχει καὶ τὴν ἰδέαν, πῶς οἱ ἀρχαῖοι πρόφεραν ὅπως καὶ τοῦ λόγου του γιὰτὶ βλέπω πολὺ λόγο κάνει γιὰ κατὶ ψεφτοσημαδᾶκια τῆς τεχνικῆς (λέγε ἰστορικῆς) ὀρθογραφίας* ἀλήθεια ἐγὼ νόμιζα πῶς ἔλλειψε πιά ἡ γενεὰ ποὺ θαρροῦσε πῶς οἱ ἀρχαῖοι εἶχαν ἐφτὰ λογίω σημάδια γιὰ τὸ φτόγγο ι κτλ. καὶ πῶς ξεχωρίζανε τὰ φωνήεντα σὲ μακρὰ καὶ βραχέα ἔτσι μόνε καὶ μόνε γιὰ νὰ βάζουνε ἀπάνου τους γιὰ τόνους ἕνα παλουκάκι καὶ πότε ἕνα σκουληκάκι, μὰ εἶδα τηλεφῶτα στὰ Ἀθηνᾶθ-ναῖα* ἐν ἄθρο κάποιου Παπαδημήτρακοπούλου (συμπά-θειο γιὰ τὸ μάκρος) ἀπάντησεν τάχα στὸ Κατζίδακη, ποῦ πατεῖ ποδάρι καὶ καλὰ πῶς οἱ δασκᾶλοι προφέρουνε σὰν τοὺς ἀρχαίους κ' εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου πῶς βρισκούμαστε

δονία, έλεγεν άνωτατος, προξενικός, διότι οι άλλόγλωσσοι Έλληνικοί πληθυσμοί πηγαίνουν στα σχολεία που συντηρούν οι πλούσιοι άπογενείς, άλλ' έπειδή μαθαίνουν μια γλώσσα που δε μιλήθηκε ποτέ, γυρίζουν στα σπίτια τους όπως πήγαν. Έξαιρουμένων δε να είναι άλλόγλωσσοι και οι ίδιοι γόνον-ται και τα παιδιά τους μάς αποχωριετούν για πάντα.

Αν στα σχολιά έδιδάσκετο ή δημοτική, εξακολουθούσε, οι άλλόγλωσσοι μαθαίνοντας ζωντανή γλώσσα θα έγινοντο βιόγλωσσοι και θα κερδίζαμε και αυτούς και τα παιδιά τους τα οποία θα έμαθαιναν τη γλώσσα, που έμαθε και μιλούσε σ' όλη τη ζωή του ο γόνός.

Νά κ' ένας πρόξενος άρχιμαλλιαρός (πολύ προχωρημένος, μάλλον) που κι αυτός ξεφύτρωσε, όπως και ο κ. Μπενή-Ψάλλης, σά μανιτάρια, χωρίς δηλαδή οι μαλλιαροί να κινάσουν για να του άνοιξουν τα μάτια.

Δεν όμολογεί όμως ο έντιμότερος προξενικός το μεγάλο κυφό του δυνατά, διότι νοιώθει ότι τ' αύτιά του Έλληνικού λαού είναι άπροπάρσιμα ν' άκούσουν μια σκέψη τόσο βαθιά και τόσο νέα και διότι ξέρει, ότι φαίνονται έγκληματα αι ύψηλότεραι σκέψεις όταν πέφτουν σ' άπροπάρσιμα αύτιά.

Μά δικό μας καθήκον δεν είναι να παρασκευάσουμε τ' αύτιά για ν' άκουσθ ή άλήθεια; Δεν έπρεπε χρόνια τώρα να είναι το έργο μας αυτό και αυτή ή δουλειά μας; Οι μόχοι και οι κόποι μας δεν θ' άγιασθούν από την ύπηρεσία που θα προσφέρη ή νίκη της Ιδέας στον Τόπο;

Έλπίζω ότι αυτό ήθέλησαν, κι αυτό θα κάνουν με περισσότερη εργατικότητα και σταθερότητα, όσοι ορθότατα έσυμβούλευσαν, ότι οι Ρωμηοί δεν πρέπει να όνομάζουν άλλους προγόνους από εκείνους που έδημιούργησε το έλεύθερο Κράτος, των οποίων όφειλουν να σέβονται: τη θρησκεία, τα έθιμα, τα ήθη, τας παραδόσεις και τη ΓΛΩΣΣΑ.

Έλπίζω, ότι το έδαφος στο όποιο θ' άκουσθ ή άλήθεια έτοιμάζουν, όσοι με χτυπήματα γενναία ρίχνουν τας προλήψεις και τα λόγια, και διδάσκουν, ότι πρέπει να εργασθούμε πρακτικά, με έργα, για το δυνάμωμα της Ρωμηοσύνης, ώστε το γερό και άμαυτο Κράτος να καταστή σέβαστο για τον έαυτό του και για τους ξένους, να λογαριάζεται δε από τα γειτονικά, είτε Γραικία, είτε Ελλάδα, είτε Ρωμηοσύνη αυτοκαλείται.

Διότι επί τέλους πρέπει να φανή καταφάνερα, ότι άσπιδόμαστε προς την άρχιότητα κ' έγκληματούμε κατά της ζωής όταν, ενώ νοιώθουμε ότι είμεθα τιποτένιοι και άρρωστοι Ρωμηοί, φανταζόμεθα ότι γινόμεθα άγαθοί και δυνατοί Έλληνες, επειδή θα μάθουμε στο σχολιά ν' άραδιάζουμε δυό τρεις κουτσούτους Άττικούς.

Ο Duclos μ' ήθελοντα: να βεβηλώση τ' όνομα του Ρωμαιοί άπεικάει «Ιταλό της Ρώμης» τον κάτοικο της αιώνας πόλεως τον καιρό που κ' έκεί έδειχναν την προκοπή τους οι γραμματισμένοι ψιτ-

τακίζοντας λατινικές φράσεις. Δεν είναι τάχα προτιμότερο να είμεθα σεβαστοί και πολιτισμένοι Ρωμηοί κάτοικοι της προοδευτικής Ρωμηοσύνης, παρά «Ρωμηοί της Ελλάδος»;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΚΙ ΑΛΛΗ ΟΝΙΣΣΑ

Αφιερώνεται στον κ. Χατζιδάκι κι αυτή.

Ο φίλος μας κ. Herbert Krüger μ' έγραψε από το Königsberg τάχολουθα:

«..... Για την καμένη την Όνισσα του Πάλλη, βρήκα στη «Συναγωγή νέων λέξεων» του Κουμανούδη την ακόλουθη σημείωση (τόμος Β'. σελ. 728 στηλ. 1):

ΟΝΙΣΣΑ, ή, θήλυα όνος. Α. Π. Εύστρατίου 90.

Έρωτώ τώρα, μήπως την έφτιασε ο Εύστρατίου στο 1890 ή τη μεταχειρίστηκε μονάχα αφού την έπιασε ο Πάλλης;—Μά ένα άλλο βλέπω ακόμη από τη σημείωση αυτή, δηλ. πως ο Κουμανούδης δεν είχε τίποτα να πη για τη λέξη αυτή, γιατί πάντα, όταν δεν του φαίνεται καλόφτιαστη μια λέξη, το σημειώνει, ή το λέει φανερά. Άρα, την ένεκρινε, μολονότι ήταν αντίπαλος και του Ψυχάρη και όλων των Δημοτικιστών».

×

Αυτά μ' έγραψεν ο κ. Krüger, που μιλάει και γράφει τα Ρωμεία καλύτερα από χιλιάδες Μιστριωτοθρεμμένους Ρωμιούς. Και τώρα διαβάστε κ' ένα έπιγραμματάκι φτιασμένο άπάνω σ' αυτή την ανακάλυψη.

Η Όνισσα

Τώρα που κι άλλος μια φορά
Από τον Πάλλη πίν μ' έγραψε όνισσα,
Με το συμπάθειο, μ' έγρα
τον Μίστρο-Χατζηδράκη καταφρόνητα.

Η ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΑ

VERHAEREN

ΒΡΑΔΥΣ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑΣ

Ξέρω πως δεν υπάρχει τίποτε από τα πράγματα που διψάει ή καρδιά μου.

Θεέ μου, ξέρω πως είσαι ψέμμα και όμως τα χείλη μου σε παρακαλούν και τα γόνατά μου, ξέρω πως τα μεγάλα σου χέρια είναι κλειστά, κλειστά τα μάτια σου στάλα άπελπισίας που κλαίνει,—Ξέρω

πως τον έαυτό μου όνειρεύομαι μόνον μέσα στον κόσμο,—Θεέ! λυπήσου την τρέλλα μου,—θέλω να κλάψω τον πόνο μου μπροστά στη σιωπή σου!

Η ΚΟΥΡΑΣΗ

Δεν ήταν ούτε ή ζωή ούτε ο θάνατος.

Ήταν ή κούραση ή άχόρεστη.

Τα μάτια του είχαν ιδη να φεγγαβολούν παράδοξα πετράδια στο καμίνι της σκέψης.

Οι φλόγες είχαν κάψει τα ματόκλαδά του.

Η καρδιά του έρραγίστηκε ανάβαινοντας την γυριστή σκάλα του όνείρου,

Το μυαλό του ήταν ένας κόσμος άπληστος, όπου έγύριζε ένας φώς, ώχρό, γιατί ήταν μια πένθιμη φωτιά επάνω σ' ένα βάλτο σκοτεινό—

Τίποτε δεν προμηνούσε την άποθέωσι.

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΑΒΓΕΡΙΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΑ*

*Αγαπητέ «Νουμά».

Βλέπω και κάτω πειραχτήκατε όλοι σας με το κατόρθωμα ενός Κυρίου που λησμονώ αυτή τη στιγμή τ' όνομά του, μ' άθυμους το ψευτόνομά του «Αβγερινός», κι αυτό σώνει. Πειραχτήκατε, δε μου φαίνεται όμως και να το πήρατε κατάκαρδα. Έγώ, να σας πω, το πήρα πολύ κατάκαρδα και να σας ξηγήσω γιατί.

Βγαίνει ένας Αβγερινός και σκαρώνει μια ψευτιά για χωρατό Κολνάι ή ψευτιά, έρχεται τότε ή Πούλια των φίλων του και καμώνεται πως έσκασε στα γέλια με το χωρατό του Αβγερινού, και με την άμαθεια του «Νουμά».

Ας το ψυχολογήσουμε τώρα λιγάκι. Ο Ρωμιός ζήτησε πάλι να χωρατέψη ή να πειράξη και δεν μπόρεσε να το κάμει χωρίς να προστρέξη στην ψευτιά. Ψεγάδι, που δεν ξέρω κ' έγω από πόσους αιώνες βαστά. Κ' ή Πούλια, έτοιμη να την όνομάση αυτήν

* Σημ. του «Νουμά». Μή το πάρη άπάνω του ο κ. Κουρούνης και δεν το δημοσιεύουμε για το χατήρι του αυτό. Το δημοσιεύουμε μονάχα γιατί μιλάει για γενικότερα πράματα και για να σωφρονιστούν εκείνοι που ένθουσιάζτηκαν με τα σαχλοκαμώματά του.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στο γραφείο του «Νουμά» και στο κιόσκι της Όμονοίας, πουλιούνται τάχολουθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ το ένα —κ' ένα φρ. χρ. για τ' Εξωτερικό:

Του ΨΥΧΑΡΗ: «Τόνοιρο του Γιαννίρη» και το «Ταξίδι μου». —Του ΠΑΛΛΗ: «Η Γλιάνδα» τόμοι: δυό (Α—Μ). —Του ΦΩΤΙΑΔΗ: «Τό γλωσσικό ζήτημα και ή εκπαιδευτική μας άναγέννησις». —Του ΦΙΛΗΝΤΑ: «Γραμματική της Ρωμείκης γλώσσας» και «Από του θρύλους των αίωνων (ποιήματα)».

Οι άγοραστές των έπαρχιών πληρώνουν 30 λεπτά ταχυδρομικά για κάθε βιβλίο.

Οι άγοραστές του έξωτερικού δεν πληρώνουν ταχυδρομικά.

άκόμα σε μεσαιωνικό σκοτάδι—μά, και πως οι δασκάλιοι έχουνε καμηλήσιο γινάτι—ας είναι δά.

Τό κακό είναι όμως που όλα συνήσαμε να τα παίρνουμε άνάλαφρα, μ' αυτά δεν είναι και τόσο άδωδα όσο φαίνονται, το ένάντιο μάλιστα πολύ συνεργούσε στην κακομοιριά του Έθνους. Η πρύμη μας ήθερε δξω και κανείς άπ' τούς διαφεντεράδες της τύχης του κατακαημένου του Ρωμαίου δεν προσέχει και σ' αυτό το ζήτημα λιγάκι, που ίσως είναι ή μεγαλύτερη ή δεν είναι ή μόνη αίτια του κακού. Τα είπε με τόσο πόνο ο γλυκός μας ο Αργύρης στο «Νουμά» της 21 του Σταβρού. Τα διαβάσανε; τούς έκανε την έντύπωση πώρεπε; κήκε ή καρδιά τους λίγο το πιστέω και για τούτο θα ξαναβάλω τα τελεφταία λόγια του χριτωμένου μου του Αργύρη ίσως ή φωνή εκείνου ένωμένη μαζί με τη δική μου ξυπνήσει κανέναν τους «..... οι δασκάλιοι» άφτοι συλλογιούνται πως να πούν Έλληνικά το ψυδέκι, το μπαρούτι, το ταμπούρι και το γιουρούσι. Κι ως τόσο χιλιάδες Ρωμιόπουλα όλονένα διαλεγγούντανε στα Μακεδονικά τα βουνά, που γενήκανε χιλιάδες Γενισάριοι κι άπ' τούς παλιούς εκείνους πιο φοβερότεροι, έτοιμοι να πολεμήσουν σήμερα Τούρκους, άδριο να μ' άκατιούνε κ' έμάς—τούς γονιούς τους».

Πικρή άλήθεια! Μήν έχοντας γλώσσα ένδική φτιασμένη άπ' τη μητρική, δεν αποχτήσαμε παιδείη, δε δη-

μιουργήσαμε οιλολογία, δε δείξαμε καμιά ένδική ζωή, καμιά πνευματική δράση, καμιά άληθινή προκοπή! Λογιατισμός, ξεραίλα, σύχισή μυαλού, στέρψη πνευματική, και λεζουδάκια άττικουργή για αντίσηκωμα. Έχουμε τούς άρχαίους, τούς προγόνους, μ' άφάνουν οι προγόνοι, άφτοι φροντίσανε από καιρό για όλα, τί τα θέλαμ' έμεις τα παραπάνω;

—Χά, χαχά! σου λέει ο άλλος, οι άρχαίοι δεν είναι μόνο δικοί σας, είναι προγόνοι όλου του πολιτισμένου κόσμου κ' έπειδής έσείς χάσατε και κοντέβετε να μου χλιάσετε, π'άμ' έμεις άλλου που δουλεύουμε, που ζούμε.

Προπέρου όταν έγιναν οι ταραχές για τα Έθναγγετικά, ένας Αργυροκαστρίτης δημοδιδάσκαλος δείχνοντάς μου τα γενομένα στην έφημερίδα μου με μερικά λόγια, που μούκαψαν την καρδιά.

—Διάβασ' εδώ, μου κάνει, να δεις τα χάλια των άπογόνων του Περικλέους.

—Αμ' κ' έμεις άπ' την ίδια φλέβα βαστούμε ντι! του λέω.

—Εσύ μπορεί, μου λέει, έγω όχι. Δεν καταδέχομαι να μαι ίδιο έθνος μ' άφτουνούς που κάνουν τέτοια πράματα. Έγώ είμαι Αρβανίτης. Έμεις μεθάρριο... θα διαβάζουμε το Βαγγέλιο μας και τούς ψαλμούς μας Αρβανίτικα να νοιώθουμε τί λένε, θα μιλούμε και θα γράφουμε Αρβανί-